

El dèficit comercial energètic d'Espanya en xifres

El dèficit comercial de productes energètics de l'economia espanyola ha augmentat de forma considerable, i, de cara al 2023, els senyals de moderació són tímids. En aquest article, desgranem les xifres del dèficit energètic de l'economia espanyola del 2022 per entendre què explica la seva evolució i què podem esperar per al 2023.

L'evolució de la balança comercial energètica per components

Rere l'empitjorament del dèficit energètic, hi ha, principalment, l'encariment del gas natural. Segons les dades de comerç exterior registrades per Duanes fins al novembre, el preu d'aprovisionament de gas d'Espanya, és a dir, el preu mitjà que es va pagar per les importacions de gas natural, es va situar en els 57,3 €/MWh, un preu 2,7 vegades superior al del mateix període del 2021. A més a més, en aquest període, el volum de compres de gas natural va créixer el 17,7% en relació amb el del 2021, de manera que les importacions nominals van augmentar el 212% en relació amb el mateix període del 2021. Malgrat l'augment del 93% de les exportacions nominals, el dèficit comercial de gas natural va assolir els 22.200 milions d'euros en els 11 primers mesos de l'any, el màxim de la sèrie històrica en un període gener-novembre (-6.700 milions el 2021).

Un altre dels principals causants de l'empitjorament de la balança energètica ha estat el petroli, que, en els 11 primers mesos de l'any, va assolir un dèficit de 26.800 milions d'euros. Això ha estat així perquè el preu d'aprovisionament de les importacions de petroli es va situar el 68% per damunt del mateix període del 2021, en línia amb l'observat en el preu del barril Brent en euros.¹ A més a més, la recuperació de la mobilitat va comportar que el volum d'importacions de petroli es continués recuperant, amb un creixement del 5,6% en relació amb el mateix període del 2021, tot i que encara es van situar una mica per sota del 2019.

Pel que fa als altres dos components de la balança energètica, el carbó i l'electricitat, l'encariment de les importacions de carbó (el seu preu s'ha multiplicat per 2,2) ha estat compensat per l'increment en les exportacions d'electricitat, produïdes, en bona part, amb gas importat (el valor de les exportacions s'ha multiplicat per 3,3).²

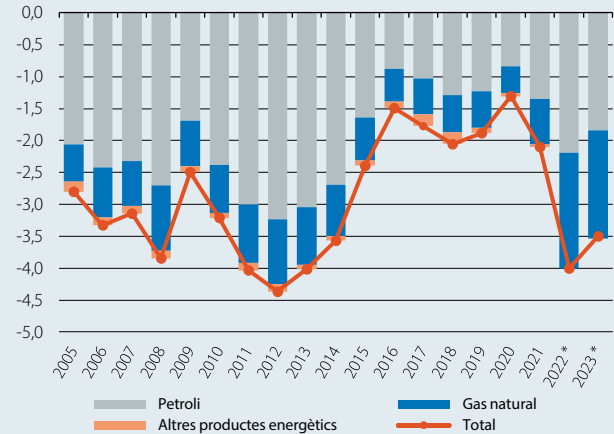
Tenint en compte tot això, estimem que el dèficit energètic va tancar el 2022 en 52.000 milions d'euros, el 4% del PIB, 1,9 p. p. més que el 2021. Tal com s'observa al primer gràfic, des d'una perspectiva històrica, no es tracta d'un

1. Entre el gener i l'octubre, la mitjana del Brent va ser de 96 €/barril, el 65% més que en el mateix període del 2021.

2. El carbó i l'electricitat van representar el 2,6% i el 8%, respectivament, del valor total de les importacions i de les exportacions de productes energètics el 2022.

Espanya: balança comercial de productes energètics

Saldo sobre el PIB (%)

Nota: * Dades estimades per al 2022 i previsió per al 2023, seguint la classificació CUCI.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de DataComex.

dèficit especialment acusat, sinó que se situa en línia amb l'observat entre el 2005 i el 2007, la qual cosa no deixa de ser sorprenent, atesa la crisi energètica que estem travessant. Això és degut al fet que la balança energètica d'Espanya és molt més sensible al preu del petroli pel major pes d'aquestes importacions en el total de les compres energètiques.³ Així, malgrat el fortíssim encariment del gas, estimem que el seu dèficit comercial va ser de l'1,8% del PIB (1,1 p. p. més que el 2021), inferior al del petroli, que va assolir el 2,2% (0,7 p. p. més).

De cara al 2023, preveiem que el dèficit energètic es moderarà lleugerament i se situarà en el 3,5% del PIB, gràcies, principalment, a la correcció dels preus del petroli. Així, preveiem que, el 2023, el dèficit comercial de petroli passarà del -2,2% del PIB al -1,8%.

Pel que fa al gas natural, la probabilitat que el dèficit energètic per al 2023 no augmenti s'ha intensificat amb el descens recent dels preus cotitzats al mercat TTF, coincidint amb unes setmanes de menys fred de l'habitual, la qual cosa redueix el consum de les reserves acumulades, i amb l'aprovació per part de la Comissió Europea del sostre al preu del TTF en 180 €/MWh. Així, els mercats de futurs descompten al final de gener una moderació en el preu mitjà del TTF del 2023 clarament per sota dels 100 €/MWh, mentre que, al desembre, s'apuntava a uns preus situats al voltant dels 140 €/MWh. D'altra banda, és probable que, a mesura que es vagin renovant els contractes de proveïment de gas el 2023 a preus actuals, el cost mitjà pugui continuar augmentant. En tot cas, preveiem que els preus

3. El 2022, les importacions netes de gas natural van representar el 24% del valor total de les importacions netes energètiques a Espanya, mentre que les de petroli es van situar en el 67%.

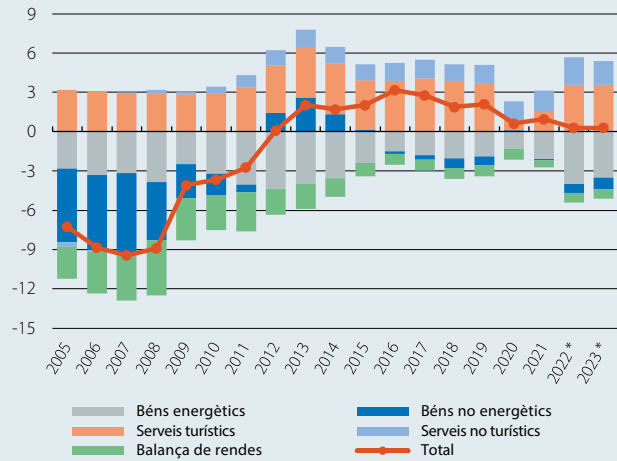
reals d'importació de gas es mantindran elevats. D'aquesta manera, estímem que el dèficit comercial de gas se situarà en l'1,7% del PIB, només 0,1 p. p. menys que el 2022.

Implicacions en la balança per compte corrent

L'empitjorament de la balança energètica té i tindrà implicacions significatives per a la balança per compte corrent de l'economia espanyola. Malgrat això, hi ha dos factors que compensen l'elevat dèficit energètic: (i) la millora de la balança comercial de serveis turístics, que estímem que va tancar el 2022 amb un superàvit del 3,6% del PIB i que, de cara al 2023, preveiem que continuarà consolidant la seva recuperació (el 2019, va assolir un superàvit del 3,7%); i (ii) el bon comportament de la balança d'exportacions de serveis no turístics, que estímem que va tancar el 2022 amb un superàvit del 2,1% del PIB, el major de la sèrie històrica. Així, tal com s'observa al segon gràfic, estímem que la balança per compte corrent va tancar el 2022 amb un superàvit del 0,3% del PIB. De cara al 2023, preveiem que l'economia espanyola assolirà un superàvit similar, la qual cosa és tota una fita per a una economia tan dependent de la importació d'energia com l'espanyola.

Jaume Servert Banegas i Javier Ibáñez de Aldecoa

Espanya: balança per compte corrent
(% del PIB)

Nota: * Dades estimades per al 2022 i previsió per al 2023, seguint la classificació CUU1.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades de DataComex i del Banc d'Espanya.